Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto tartuntatautilain 58 d § muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tartuntatautilain väliaikaisesti voimassa olevaa asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytyksiä covid-19-pandemian leviämisen estämiseksi koskevaa pykälää. Pykälästä poistettaisiin lähikontaktin tarkka määritelmä sekä soveltamisen kriteerinä käytetty ilmaantuvuusluku. Lisäksi ehdotetaan, että soveltamiskriteeriä tartuntaryppäiden osalta tarkennettaisiin siten, että pykälän mukaisen päätöksen tekeminen edellyttäisi, että alueella olisi todettu merkittäviä tartuntaryppäitä, jotka aiheuttaisivat merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin lausunto

Tapausmäärien ja ilmaantuvuusluvun kriteerin poistaminen on kannatettavaa, koska ne ilmentävät vain karkealla tasolla epidemian suuruutta, mutta eivät kuvaa covid-19 –pandemian yhteiskunnallisia tai terveydenhuoltoon kohdistuvia vaikutuksia. On myös kannatettavaa, että 58 d § käyttöön ottamisen kriteerinä pidetään *merkittäviä* tartuntaketjuja, jotka aiheuttavat merkittävän riskin uusien tartuntojen *laajaan* leviämiseen alueella.

Näkemyksemme mukaan yleisesti pandemian vakavuutta tulisi mitata seuraavilla kriteereillä:

1. erikoissairaanhoidon, erityisesti tehohoidon, mutta myös perusterveydenhuollon kuormittuminen, hoitoketjujen toteutuminen ajallaan ja perusterveydenhuollon henkilökunnan riittävyys muun kuin covid-19-pandemian vaativiin tehtäviin.
2. koronakuolemien määrät.
3. tartunnan jäljityksen onnistuminen ja laajat tartuntaketjut. Tätä seurataan selvitettyjen tartuntalähteiden määrillä suhteessa tartuntojen kokonaismääriin. Merkittävien tartuntaketjujen esiintyminen perustuu paikallisen tartuntatautiviranomaisen tilannearvioon.
4. rokotuskattavuus alueella. Kasvanutta rokotuskattavuutta voidaan pitää tärkeänä kriteerinä sille, että riski epidemian laajenemiselle on vähentynyt.

Kannatamme lähikontaktin tarkan määritelmän poistoa. Kahden metrin rajaa on pidettävä liian mekanistisena eri tartuntariskitilanteiden kuvaamisessa. Tärkeää on korostaa ihmisten välisen riittävän etäisyyden säilyttämistä.

Ongelmaksi tässä voi muodostua säädöksen noudattamisen valvominen; tarkan kriteerin puuttuminen voi heikentää tilannearvion mahdollisuutta paikan päällä. Yleisesti kuitenkin voi sanoa, että tähänastisen kokemuksen perusteella suurten ihmismäärien läheinen ja pitkäaikainen fyysinen kontakti toisiinsa ja aerosolitartunta on ollut merkittävä tartunnan lähde yleisötilaisuuksissa ja anniskeluravintoloissa ja baareissa. Lakitekstiin tuleekin sisällyttää käytännön keinot lähikontaktin välttämiseen kuten se, että asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun

tarkoitettujen tilojen käyttö on järjestettävä siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa. Säädöksestä on käytävä ilmi, että toimija voi toteuttaa velvoitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla. Pykälään voisi lisätä edellytyksen kasvomaskien käytöstä lähikontaktissa, koska tällöin tartuntariski oleellisesti pienenee.

Riskipohjainen arvio: edellä olevaan viitaten, yleisesti epidemian hallinnan säätelyssä tulisi nähdä eri sosiaalisten ympäristöjen erilaiset tartuntariskit: baarit vs. ruokaravintolat tai baarit vs. teatterit. Nämä ovat ihmisten kokoontumisympäristöinä erilaisia, ja tartunnan potentiaali niissä on eri suuruinen. Arvion pohjana tulisi pitää kokemusta tähänastisista merkittävistä tartuntalähteistä.

Esitetyn lakimuutoksen jälkeen jää edelleen tartuntatautilain väliaikainen 58 g § voimaan. Se säätelee samoin yleisölle avoimien tilojen käytöstä, niiden rajoituksista ja sulkemisesta. Olisi tärkeää varmistaa, että 58 g § ja 58 d § välille ei jää ristiriitaa tai epäselvyyksiä, joita vaikuttaisi olevan niin niiden määrittelemien tilojen ja tapahtumien ja päätösten edellytysten osalta. 58 g § edelleen päätösten edellytyksenä on 14 vuorokauden ilmaantuvuus yli 50/100 000 asukasta.

Turussa 6.9.2021

Matti Bergendahl,
sairaanhoitopiirin johtaja

Esa Rintala, ylilääkäri
tartuntataudeista vastaava ylilääkäri
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri